Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 263. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 263. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 4, 1952. VOL. LX.

ТРУМАН ДОБАЧУЄ НЕБЕЗПЕКУ В ЗНИЖУВАННІ ПОДАТКІВ

У промові до 4,000 осіб у Спокейн, у стейті Вашинґтон на західнім узбережжі, президент Труман гостро таврував тих, що проповідують зниження податків без уваги на потреби оборони країни, називаючи їх демаґоґами. „Якщо ми справді хочемо знищити самих себе, то найкращий шлях до того переконати агресорів, що ми не всилі їх стримати. Чи можете ви придумати кращі запросини для Кремля як оголосити, що ми не можемо вже більше давати грошей на красву оборону?" — Запитував президент слухачів. — „То справжня брехня" говорити про можливість зниження податків" — говорив Труман на адресу республіканців, які вимагають обниження податків без уваги на витрати на оборону.

У наступних промовах, виголошених в Сіятл і Такома, през. Труман займався особою кандидата Республіканської партії, ген. Двайта Д. Айзенгавера. Він представляв його як неспосібного бути президентом ніби тому, що він тримається засади „Геть з поступом". В наслідок того — казав Труман — Айзенгавер не розуміє, що значить не мати суспільного забезпечення, бо він завжди мав військове суспільне забезпечення; так само не знає, що це значить шукати праці, бо він завжди мав становище; не знає турбот за медичну допомогу, бо він її мав при армії. У загалі, казав Труман, генерал мав запевнену кар'єру і не мав нагоди думати про перемогу в одній навіть окрузі, отже не розуміє турбот населення й тому не надається на президента. — Крім того Труман ще закинув Айзенгаверові, що то він, за час свого становища голови генерального штабу, зарядив купівлю військових матеріялів кожною ділянкою оборони окремо, а це стало причиною збільшення видатків на озброєння. Вже в теперішній виборчій кампанії ген. Айзенгавер, піддався республіканським ізоляціоністам з групи сен. Тефта і тому навіть з уваги на закордонну політику він не надасться на становище президента ЗДА, міркував теперішній президент.

Президент виявляє виріб керованих стрілен

Сіятл, у стейті Вашинґтон. — През. Труман виявив, що керовані стрільна вже находяться в стадії „складання в продукції" і що їх будуть мати вже незабаром американські війська. Військові власті дуже пильнували, щоб це не дісталося до публічного відома, тому вістка президента зацікавила кожного. Він проголосив її під час передвиборчої промови в Іґелс Одіторіюм, коли згадував, що науковці й інженери робили велетенський поступ у винаході зброї. Він додав ще до того таке: „Зріст сили турбових машин самий в собі став військовою еволюцією. Ми зробили велетенський поступ в розвитку атомової зброї і в використанні атомової сили для електрівень. Керівні стрільна находяться вже в продукції і, не зважаючи на різні технічні трудноші, вони будуть незабаром в руках тактичних з'єднань". — У зв'язку з цим нагадали собі слухачі, що секретар фльоти, Дан Кімбел, проголосив у Парижі, що американська фльота вже побудувала і віддала до вжитку корабель для керованих стрілен.

Єнкі видвигнулися під час світових змагань

Ню Йорк. — У другому дні світової серії бейзболу, яку ґрають тепер нюйоркські Єнкі з бруклинськими Доджерами, нюйоркська дружина віднесла величезну перемогу, виґравши не тільки серію дня у відношенні 7 до 1, але й вирівнявши попередню перемогу Доджерів. Тепер обидві дружини стоять на рівні в числі виграних пунктів. Перемогу в четвер завдячують Єнкі двом грачам, а саме підбивачеві Вік Раші, який виграв три пункти і побігущому ловцеві, який виконав три цілі побіги. Приявних видців на Ебетс Філд у Бруклині було 33,792.

13 дезертирів з військової тюрми

Форт Дікс, у стейті Ню Джерзі. — Тринадцять вояків, що були інтерновані в карному відділі військового табору Форт Дікс, втікли з цієї тюрми ,викопавши підземний тунель, над яким працювали кілька тижнів, вибираючи землю руками. Серед втікачів були вояки, що були засуджені на тюрму військовим судом за дезерцію або за інші провини чи проступки. Команда табору проголосила алярм для цілої околиці і в короткому часі стейтова поліція арештувала чотирьох втікачів, а решта залишилася ще на волі. Більша частина втікачів походить з міста Ню Йорку і його передмість.

АЙЗЕНГАВЕР ПЛЯНУЄ ПЕРЕДАТИ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ ПІВДЕННИМ КОРЕЙЦЯМ

Республіканський кандидат на президента, ген. Двайт Д. Айзенгавер, у своїй передвиборчій промові в Дікейтур, у стейті Ілиной, обвинуватив адміністрацію Трумана в низці невдач, які довели до Корейської війни і зажадав, щоб передати дальше воювання південним корейцям. „Південно - корейська боєва лінія повинна бути виповнена в першу черґу самими корейцями. Нам треба посилити програму вишколу 20,000.-000 корейців, або стільки, скільки потрібно, щоб втримати лінію" — сказав Айзенгавер. „Якщо ми не в силі віднести перемоги у війні, то принаймні не проливаймо тільки крови для виповнення прірви", міркував генерал. Переходячи до внутрішніх справ, Айзенгавер твердив, що єдиний добробут американців за часів демократичної адміністрації — це воєнний добробут. Після того обговорив Айзенгавер критично всі пункти, які демократи представляють як їхні осяги. Підчас промови в місті Спрінґфілд, тобто столиці Адлея Стівенсона, демократичного кандидата на президента, Айзенгавер іронічно висловився про його жарти, а головну частину своєї промови присвятив пам'яті Авраама Линколна, якого тлінні останки поховані в Спрінґфілд. Кількість учасників Айзенгаверових слухачів в Спрінґфілд подають на 10,000. — У промові в Піорія, в цьому самому стейті, Айзенгавер назвав думки президента Трумана про економічне забезпечення „ментальністю з лінії Мажіно" і запитував публіку, чому „ми не можемо мати кращих часів?". Заки він виголосив цю промову, генерал зустрінувся на обіді з сен. Джозефом МекКарті, який обіцяв виїхати в дальшу виборчу кампанію разом з ним.

СЛОВО ПОРАДИ ДЛЯ „МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ"

П-ні Емма Ресн, яка в своєму віку була 30 років демократкою і 70 років республіканкою, дає слово поради для — в порівнянні з її віком — молодої людини, республіканського кандидата на президента ген. Двайта Айзенгавера, що нахилився над нею під час їхньої розмови у Флінт, Міш.

УРЯД ПРИГОТОВЛЯЄ ДЕПОРТАЦІЮ КРИМІНАЛЬНИХ ТИПІВ

Вашинґтон. — Генеральний прокурор Джеймс П. МекҐранері виявив, що департамент справедливости зробив приготування для депортації цілої сотні чужонароджених „типів з півсвіту". На пресовій конференції прокурор не назвав нікого з них по імені, одначе з недавніх потягнень департаменту справедливости проти деяких загально знаних провідників підпільного злочину, можна припускати, що судове потягнення буде заряджене проти таких осіб, як Ніколас Сірелла, колишній член ватаги Ал Капона; Гайман Стромберґ з Филаделфії; Алфред Д. Поліцці з Клівленду; Антоні Волпі з Шікаґо; Гері Войлер з Маямі і Вільям Г. Ліяс з Вілінґ, В. Ва. Ген. прокурор твердить, що ці провідники підпілля становлять корінь зорганізованого злочину в Америці. Від тепер не буде перерви в започаткованім виселенні проти таких типів чужинного походження як теж, що недавно уряд почав кроки для уневажнення натуралізаційних паперів відомого провідника незаконної гри, Франка Костелло і для недопущення до Америки славного фільмового актора Чарлі Чапліна,, що виїхав з Америки до своєї рідної Англії. Під час переслухання свідків перед комісією неамериканських діянь у Лос Анджелес, в Каліфорнії, колишній член комуністичної партії директор радієвої програми, Овен Вінсон, виявив цілу низку визначних фільмових акторів і письменників, що належать до Комуністичної партії. Деякі з них як чужинці, можуть теж бути депортовані.

Осуджування іміґраційного закону

Бостон. — Гостру критику проти відомого — т. зв. МекКарран-Волтер закону про іміґрацію, що був ухвалений, 27 червня цього року, висловлювано в Бостоні на переслуханні спеціяльної Президентської Комісії Іміґрації і Натуралізації. Як відомо, діючий тепер Іміґраційний Акт був схвалений при сильній опозиції окремих конґресменів та спротиві президента, який наклав був на нього своє вето. Особливе враження членів комісії зробило послання бостонського римо-католицького архиєпископа Річарда Кошінґа, який у зверненні до голови комісії, Филипа Перлмана, гостро осудив цей закон, назвавши його „нехристиянським і неамериканським". Не менш гострий був виступ рабина Ю. Недіха, що говорив в імені жидівської спільноти Бостону й споріднених організацій. Рабин Недіх твердив, що управнення неприхильности до чужинців є приниженням народу. Осудили закон і присутній на засіданнях сенатор Генрі К. Лодж, мол., — республіканець та демократ Джан Ф. Кенеді, що кандидує до Сенату. Під час дискусії, часто згадувано справу Карла Латви, фінна за походженням, що станув перед загрозою депортації, бо двадцять років тому заплатив вкладку до Комуністичної партії. Розгляд справи Латви провадився недавно у цій самій кімнаті судового будинку, де тепер відбулися наради комісії. У багатьох виступах, під час дискусії, чулися домагання перегляду іміґраційного закону і скасування його суворих приписів.

Шістьох учителів звільнено з посад за комунізм

Ню Йорк. — Серед загального напруження, на публічнім засіданні місцевої шкільної ради одноголосно ухвалено признати за правне звільнення з посад шістьох учителів публічних шкіл, які недавно відмовилися відповісти на питання сенатської комісії, що прослідкує діяльність комуністів в американських школах. При допитах комісії учителі, відмовляючися від свідчення, покликалися на постанову конституції, яка, як вони вияснюють, дає їм право так поступити, щоб не поставити себе в підозріння в проступку. Шкільна рада після того вислала листи до керівників відповідних шкіл з повідомленням про звільнення учителів, а засідання шкільної ради дало їм нагоду представити свою справу. Трьох із звільнених учителів явилися на засіданні і виголосили промови в приявності 250 осіб з публіки, а інші не явилися. Після промов дев'ять членів шкільної ради одноголосно ухвалили резолюцію, щоб затвердити їх звільнення, вирішене перед тим самим предсідником ради, д-ром Вільямом Джансеном.

ВОГОНЬ НА ЗАЛІЗНИЧІМ ПОТЯЗІ В ТУНЕЛЮ.

Ню Йорк. — Електричний льокомотив залізничного потягу Пенсилвенійської компанії загорілася перед восьмою годиною ранку в четвер саме тоді, коли потяг з 500 пасажирами їхав тунелем під рікою Гудсоном. Заки згашено пожежу, жах огорнув людей, які не знали, що сталося, коли побачили клуби диму в вагонах. Після погашення пожежі, біля 125 подорожних вийшли з тунелю на вулицю, а решта доїхала до станції з майже годинним спізненням.

АНГЛІЙЦІ УСПІШНО ВИПРОБУВАЛИ ПЕРШУ АТОМОВУ БОМБУ

Мельбурн, Австралія.—2-го вересня англійці випробували свою першу атомову бомбу на острові Монте Белло, що лежить на північний захід від Австралії. Ця спроба відбувалася в великій таємниці і журналісти знають про цю бомбу тільки те, що могли бачити і чути з того місця, це могли бути присутніми. Військова влада видала таке повідомлення: „Атомова зброя вибухла з успіхом, негайне завдання експедиції на Монте Белло зібрати всі технічні осяги та інші дані, щоб можна прослідити наслідки спроби". Після вибуху бомби вистрілив вгору високо на 6,-000 стіп стовп диму. Ця хмара диму була при землі широка на одну милю, і вона зовсім не мала такого „грибкового" вигляду, як це було після вибухів американських бомб. Вгорі ця хмара диму подібна була до кострубатої латинської букви „з". Спалах бомби в очах журналістів був такий великий, як найбільше сонце під час заходу. Це перший вибух англійської атомової бомби, він відбувся 7 років пізніше від першої спроби з атомовою бомбою в ЗДА (1945 р.). Атомові експльозії відбулися також у Совєтів. Спостерігачі додають, що вони не відчували земного стрясення, тільки сильне тиснення повітря, яке дійшло до Австралії, це значить до віддалі 65 миль, за чотири мінути і 15 секунд.

Одночасно журналісти чули немов рокіт грому, після чого здавалося, що залізничий поїзд в'їхав до тунелю. Гадають, що це не якийсь новий винахід, тільки звичайна атомова бомба, що різниться від американських бомб тільки формою, який виникає після вибуху. Блиск цієї бомби був менший, ніж сподівалися журналісти, які стояли на вершку гори, у віддалі 65 миль від центру вибуху. Вони дивувалися, що вибух було ледве чути на континенті.

Англійці звільнили ген. фон Макензена

Бонн, Німеччина. — Англійський уряд офіціяльно повідомив про звільнення колишнього націстського генерала Ебергарда фон Макензена, засудженого на смерть із заміною на досмертне ув'язнення за те, що під час німецької окупації Італії він в 1944 році був наказав розстріляти в Римі 335 італійських закладників за вбивство 33 німців. В повідомленні сказано, що „беручи до уваги ув'язнення перед засудом та добру поведінку, генерал фон Макензен відбув уже рівновартість 10 років вироку". Його звільнено порядком уласкавлення. Під час суду над Ген. Макензеном виявилось, що він справді дав наказ розстріляти італійських закладників, але з наказу Ґітлера, щоб за кожного вбитого німця розстрілювати десятьох закладників. Ген. Макензен зі свого боку, як це виявлено в слідстві, робив все можливе, щоб до тої масакри не допустити, хоч ці заходи не мали успіху. В англійському повідомленні теж сказано, що звільнені для лікування маршали Альберт Кессельрінґ та Еріх фон Манштайн вже теж навряд чи будуть повернені до в'язниці.

Єгипет зміняє свою політику в справі Судану

Каїро. — Прем'єр Мохаммед Наґіб прийняв делеґацію суданської партії Юніоністів, а після того розмовляв з англійським амбасадором сером Ральфом Стівенсоном. З цього приводу видали таке повідомлення: „Прем'єр і амбасадор дискутували над деякими пропозиціями в справі Судану, які єгипетський уряд одержав від Англії в кінці вересня. Вони зійдуться найближчого тижня, щоб продовжувати свої розмови". Справа Судану була досі найважнішою причиною англо-єгипетського непорозуміння, бо Англія заявила, що сам Судан має рішати про своє становище до Єгипту, а єгипетський король проголосив був себе королем Судану. Тепер у Судані мають відбутися вибори, і Англія пропонує, щоб і Єгипет вислав своїх представників до міжнародної комісії, яка має наглядати над виборами в Судані. Ця комісія складалася б з представників Англії, Єгипту, Судану і одної невтральної держави. Партія Юніоністів не хотіла досі брати участи в цих виборах, а тепер, мабуть, змінила своє становище, бо її голова виїхав до Лондону, а його син конферував з прем'єром Наґібом.

Совєтські вуглекопи сплять по дві-три години денно

Москва. — Жінка інженера, який працює в копальнях вугілля, Ніна Івановна Чуй, — видрукувала в часописі „Літературная Газета" листа і в ньому нарікає на те, що в вугляних шахтах у місті Шахти в донецькому басейні, інженери і робітники сплять тільки по дві-три години на добу і працюють сім днів на тиждень, не маючи ні одного вільного дня. Редакція „Л. Г." провірила цю скаргу і стверджує, що жалі жінки інженера Чуя зовсім правдиві, та що „босів" у тих копальнях напала якась істерія збільшення продукції і вони замучують інженерів і робітників. — Товаришка Чуй пише дослівно: „У перших днях я побачила, що мій чоловік спить дві-три години денно, і що він не має жадного вільного дня. Я думала, що це тимчасово, але минув місяць, два місяці і чоловік далі не має відпочинку. Доходить до того, що він спить в уніформі в бюрі або в копальні, оперши ся до стовпа. Ви могли б його ганити, що він не вміє зорганізувати свої праці. Та це не так! Вони зовсім йому не дозволяють це зробити!" Далі жінка нарікає, що навіть вдома не дають йому спокою і відривають його від їжі телефоном, або приїжджають по нього автом.

Українець взяв участь в конвенції Американської Федерації Праці

Ню Йорк. — З поінформованих джерел довідуємося, що п. І. Шарай-Самійленко, новоприбулий українець, який вже від деякого часу має ділові стосунки з Американською Федерацією Праці, зокрема з Ліґою Людських Прав, в характері гостя брав участь в недавній конвенції Федерації в Ню Йорку. Під час конвенції п. Шарай-Самійленко інформував представників преси про робітниче життя в Совєтському Союзі та про совєтські профспілки. Окремо він передав Лізі Людських Прав опрацьовані ним матеріяли про табори каторжної праці в СССР та про торгівлю Москви із зовнішнім світом добрами, випродукованими каторжниками, додаючи до цього відповідні свідчення із своєї власної практики в'язня в совєтському концтаборі. Ці матеріяли Федерація використає для дальших своїх обвинувачень проти Москви в ОН. П. Шарай-Самійленко підкреслює, що в своїх зустрічах з представниками АФП в останньому часі помітне збільшення заінтересування не тільки загальним положенням внутрі Совєтського Союзу, але й зокрема українськими справами та українськими змаганнями.

СТАЛІН ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ, АЛЕ МІЖ „КАПІТАЛІСТАМИ"

Москва. — Міжнародну сенсацію викликала тут нова заява Сталіна, в якій він заповідає війну, але не між Заходом і Совєтами, але між самими „капіталістами". Він твердить, що суперечності між капіталістичними країнами відносно ринків збуту є сильніші, ніж „противорічності між табором капіталізму і табором соціялізму". Сталін проголосив свою довгу на 50 сторінок заяву відносно поглядів на основні економічні і політичні проблеми, друкуючи її в журналі „Большевик". Він твердить, що „товариші", які вважають, що війна між Заходом і Совєтським Союзом є неминуча, „помиляються", бо така війна назріває переважно між самими капіталістичними країнами. В дипломатичних колах вважають, що заява Сталіна буде головним предметом дебат на недалекому вже партійному з'їзді в Москві. В дальших своїх виводах Сталін пророкує, що Німеччина і Японія знову стануть світовими і незалежними великодержавами, та що Британія і Франція „безмежно страждатимуть під пануванням Злучених Держав". Крім того, Сталін заповідає, що Совєтський Союз, червоний Китай та інші „народні демократії" в короткому часі вже не тільки потребуватимуть довозу товарів і продуктів з інших країн, але й самі матимуть надвишку тих товарів і продуктів та зможуть збувати їх закордоном. У внутрішніх справах Сталін заповів обіцяний вже від початку його влади „перехід від соціялізму до комунізму", в системі якого буде „справжній рай на землі", включно з 5 або 6-годинним днем праці, подвійною заробітною платнею, загальних політехнічним вихованням та поступовим встановленням безпосереднього, замість дотеперішньої системи виміни дібр між колгоспами, продажу надвишки продуктів на базарах. На закінчення Сталін рекомендує почати негайно підготовку великого на 500 або 600 сторін підручника марксистської економії для вжитку совєтської молоді і „комуністів в усьому світі". Сталін вважає, що капіталістичні країни почнуть знову воювати між собою в боротьбі за ринки збуту, обмежені тепер поширенням комунізму на Китай та інші країни. Проти Совєтського Союзу і комуністичних країн капіталісти не поважаться на війну, бо вони знають, що в такій війні вони були б знищені — твердить „вождь світового пролетаріяту".

Аліянти попередили масову втечу полонених комуністів

Токіо. — Аліянтське головне командування виявило, що здавлення бунту полонених комуністів в таборі на острові Чеджу біля південного побережжя Кореї попередило і не допустило до плянованої від деякого часу масової втечі полонених. Аліянтське командування табору вже від 24-го серпня знало, що 6,000 інтернованих в тому таборі комуно-китайських фанатиків приготовляють масову втечу на 1-го жовтня, отже на день, в якому китайські червоні обходять річницю встановлення свого режиму в Китаю три роки тому. Під час здавлювання бунту 56 полонених було вбитих і понад 100 поранених. Бунт зачали полонені, обкидуючи аліянтську сторожу камінням. Після двох годин бійки, аліянтська сторожа привернула повний спокій і порядок в таборі. Тимчасом на корейському фронті комуністи знову почали пробні атаки на поодиноких ділянках, без будь-якого результату. Аліянтська авіяція продовжувала інтенсивне бомбардування воєнних об'єктів у ворожому запіллі.

Іран повторює погрозу зірвання взаємин з Британією

Тегеран. — Іранський прем'єр Моссадек повторив вчора свою погрозу, що він зірве дипломатичні взаємини з Британією, якщо британський уряд не прийме іранських пропозицій для полагодження англо-іранського нафтового спору. Бюро прем'єра Моссадека повідомило, що тепер обмірковує, яка країна повинна репрезентувати Іран в Лондоні на випадок зірвання дипломатичних зв'язків між обидвома країнами. Це була перша погроза, що Іран зірве ці взаємини, якщо Англія не прийме його пропозицій з справі нафти. Раніше прем'єр Моссадек погрожував, що він зірве ці зв'язки, якщо Британія не припинить господарської бльокади Ірану. В

Китайські комуністи за „мирну співпрацю" і торгівлю з Заходом

Гонґ Конґ. — „Азійсько-Тихоокеанська Мирова Конференція", що зачалася в Пекіні 2 вересня, принесла заяви комуністів про те, що вони бажають „мирної співпраці" з усіма державами та хотіли б торгувати з Заходом, навіть із американським народом, коли „його правляча кліка" знесе наложену заборону. Так говорив китайський міністер закордонної торгівлі Є Чі-чуанґ. Він додав, що існують добрі вигляди на американсько-китайську торгівлю.

ПОВНА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ВИБОРАХ В ЯПОНІЇ

Токіо. — Кінцеві підсумки перших вільних виборів в знову суверенній Японії, які відбулися в середу 1-го жовтня, виявляють чи не найбільшу поразку комуністів в Азії. Комуністи, які мали в попередньому японському парляменті, обраному ще під окупаційним наглядом в 1949 році, 22 представників, цим разом не здобули ані одного місця. З усіх 35,000,000 японців, які взяли участь в голосуванні, тільки 837,000 віддали свої голоси на комуністів, але ці голоси були так розпорошені, що не здобули червоним ані одного депутата до парляменту. В попередніх виборах комуністи були здобули понад 3,000,000 голосів. Найбільшу перемогу в теперішніх японських виборах здобула очолювана прем'єром Шіґеру Йошіда партія лібералів, що матиме в новому парляменті 240 представників на всіх 466, отже абсолютну більшість. Тимсамим лібералі залишаться дальше при владі. Властиве ліберально-консервативна партія прем'єра Йошіди була головним промотором японської співпраці із Заходом.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ ФЕНІКС

„Здається, що українці, як той Фенікс, піднялись зі свого попелу, щоб знову турбувати червоних володарів" — пише в редакційному коментарі „Ню Йорк Ворлд Телеграм" з 2-го жовтня, обговорюючи останній виступ Л. Д. Мельнікова на з'їзді комуністичної партії в Києві. Коментар настільки інтересний, що його варто зацитувати в цілості. В ньому сказано:

„Між західними представниками помітний нахил здвигати плечима на останні виступи совєтських лідерів проти „американських шпигунів і саботажників" внутрі Совєтського Союзу. Вони вважають їх за ніщо інше, як тільки припару, розгойдану перед робітниками, щоб вдержати їх в продукції. Але нагальність тих виступів, зокрема в **Україні**, свідчить, що все це не тільки помиї. Щобільше, поряд з „буржуазним націоналізмом", едукаційні і пропагандивні органи Кремля відкривають вже теж „американських аґентів". Тоді, коли Москва виховала свій народ у вірі, що кожний сусід може бути ворогом держави, це для Кремля серйозне визнання говорити, що американці зі своїми аґентами просякнули на більшу скалю. „Аґенти", очевидно, не є американці взагалі. Люди, яких Кремль тепер боїться, це націоналісти. Ще тільки два роки тому Сталін дозволив розголосити, що „найзапекліші вороги народу", здавалося б незнищимі українські націоналісти, були зліквідовані. Але тепер шеф партії в Україні Л. Д. Мельніков знову лає їх, як „шпигунів" і т. п. Тимчасом в совєтській пресі повно критицизму проти реґіональних вуглекопів, робітників в промислі, гідроелектричних програм, партійних керівників і т. п. Здається, що українці, як той Фенікс, піднялись зі свого попелу, щоб знову турбувати червоних володарів. Це, що діється там, може статись теж в інших республіках, зокрема між кочовничими і палко індивідуалістичними народами Центральної Азії". (Всі підкреслення оригінальні).

Коментар написаний у зв'язку з виступом Мельнікова, про який повідомлено в „Свободі" з 30-го вересня, та редакційний коментар до якого був написаний в статті „Комуністи і федералісти" в числі з 2-го жовтня.

Коментар в американській газеті на цю тему говорить сам за себе. Газета звертає увагу західним державним мужам на обставину, що виступи Кремля та його представників проти українських націоналістів далеко не є припарами, на які можна тільки здвигати плечима, але „серйозним визнанням" Кремля та його страхом перед українським незалежницько-революційним рухом, перед українськими націоналістами та їх потенціялом, зокрема поширенням на інші поневолені Москвою народи. Американський коментар тим самим признає, що український націоналізм становить грізну силу проти Кремля та що він стоїть в авангарді активної боротьби проти нього.

Немає сумніву, що цей коментар дуже на часі і його повинні взяти собі до серця керівники американської політики. Не з будь-якого іншого джерела, але з „серйозного визнання" самого Кремля світ довідується, що українські націоналісти „найзапекліші вороги" червоного імперіялізму та що ці „найзапекліші вороги" це ті, що — як це виходить з тверджень Мельнікова — не хочуть мати нічого спільного з Москвою. Дивний парадокс! Москва п'ятнує українських самостійників „американськими аґентами", називає їх „найбільшими ворогами" совєтської держави та проголошує їм смертельну війну, а тимчасом американська офіціяльна політика відмовляє тим своїм природним союзникам за залізною заслоною навіть тої моральної підтримки, якою було б для них ясне і недвозначне американське становище, що Україна повинна бути вільна і від нікого незалежна держава. Що більше, ця офіціяльна американська політика ще й тепер часом плутається в підсуваних їй єдинонеділимських концепціях, з виразною шкодою для себе та для очолюваної нею справи вільного світу. Тому теж американський коментар про українського Фенікса треба тільки привітати, як черговий здоровий відрух американської публічної опінії, з якою мусить рахуватися й офіціяльна політика.

ДВОПАРТІЙНА СИСТЕМА

„Я віддавна свідомий того, що згідно з нашою Конституцією і нашими звичаями ми є двопартійною країною", пише соціялістичний провідник Нормен Томас підкреслюючи, що як в минулому він брав якусь участь у творенні третьої партії, то тільки в такому розумінні, що вона скоро займе місце одної з двох існуючих. Одначе Демократична партія була тою, що перебрала за Рузвелта багато з „соціялістичної програми" і тим прибила рух за третьою партією.

Таке твердить Томас і воно відповідає правді, як і те, що обидві головні партії, Демократична і Республіканська, мало що різняться між собою, якщо мати на увазі ідеологічні принципи. Навіть Томас не добачує ніякого добра в такій великій кількості партій, як це є, наприклад, в Франції. Навчений довголітнім досвідом з творенням третьої партії, він є за дальше втримування двопартійної системи, але в тому розумінні, щоб „друга партія" була ідеалістичною, зв'язаною тим, що голосить у своїй плятформі, а не тільки змаганням дістатися до влади.

В таких обставинах годі дивуватись, коли в час президентських виборів чуємо про визначних демократів, що голосують на республіканського кандидата, не зриваючи з своєю партією. Таке саме буває і в республіканців. Але є „солідарний Південь", що — хоч постійно бунтується — завжди держить з Демократичною партією, є теж і цілі стейти, що голосують постійно на республіканську листу. Є теж старі американські роди, що з діда-прадіда голосують на кандидатів Республіканської партії. Проте є теж щораз більше таких виборців, що зараховують себе до незалежних, не зв'язуючись ніякою партійною приналежністю. Число тих „незалежних" є тепер таке велике, що може заважити на висліді виборів, себто на тому, котра з головних партій переможе.

Росте також число і таких, як бувший секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс, губернатор Південної Керолайни, що публічно заявляє, що тим разом буде голосувати за ген. Айзенгавером, не зважаючи на свою приналежність до Демократичної партії та визначну ролю, яку в ній відігравав. Свій поступок він арґументує тим, що ставить „льояльність до своєї країни вище партійної льояльности". Подібні випадки, хоч не такі голосні, можна завважити і по стороні республіканців.

Приглядаючись обидвом головним партіям треба ствердити, що ривалізація між ними заставляє їх пристосовуватись до духа часу і постійно переводити ревізію своїх політично-суспільних засад у внутрішньому житті країни, як теж зміняти своє відношення до різних міжнародних проблем. Через ту гнучкість не залишається місця на третю партію.

Анатоль Курдидик

„ЧАСИ ДУШОГУБІВ"

Ще одна англійська книжка про трагедію української землі

За книгарськими вітринами появилася нова, цікава для кожного українця, книжка англійською мовою, — одна з тих книжок, що їх пишуть безпристрасні чужинці про безпристрасні чужинці про нашу непокорену батьківщину. Її автор українцям майже незнаний і тому, коли до цього додати ще поважний об'єм книжки (375 сторінок!), тимбільше вона варта уваги. Випустило книжку видавництво Липпенкат в Америці, титул книжки „Часи душогубів", автор — Годфрей Бляндін.

„Часи душогубів" — найкраще очеркнення для самого змісту книжки. Годфрей Бляндін, кореспондент „Ди Сидней Дейлі Телеграф" та „Ди Лондон Івнінґ Стандерт" при совєтській армії на самому її наступальному фронті в 1942-44 роках, пережив ці часи в есенціональному „виданні" і йому треба було аж коло 400 сторінок, щоб на них закріпити відносно невеликий період: відступ німців з Харкова, прихід туди червоних, по п'ятах яких ішов Бляндін, новий вмарш німців і друге, тепер уже остаточне, „визволення", що його бачив кореспондент. Цей перехід двічі з рук до рук українського міста, — одна суцільна історія жорстокостей, що їх доконували і ці і ті, жорстокостей, не нових для постійного читача та сякого-такого знавця „совєтської родини" і „будівничих Нової Европи", але переданих особливим способом репортажу: він прегарно передає політичну філософію поліційних держав з їх неперевершеною брутальністю в непошані людського життя і думки.

Ось зміст однієї частини книжки: Три дні після того, як німці ввійшли до Харкова і як населення вітало їх, як визвольників від комуністичного ярма, столиця стала мовчазною як ґріб. Вулиці стояли порожні і тільки тут і там п р о х о д и в - пробігав ними якийсь заблуканий прохожий повз ряди трупів, повішених за шию і за ноги на деревах та на фасадах будівель. „Доблесна" армія тікала так панічно, що в руки німців попали, — може й залишено їх навмисне, — списки й реєстри людей, що мали такий чи інший зв'язок з НКВД та партією. Спокій був поти, поки цих списків не переглянули, а тоді прийшов знак до масакри. Люди в чорних одностроях і шоломах виважували в хатах двері, стріляли всіх, хто попав під дуло, або виводили кудись на пропаще. Бляндін говорив з сотками свідків цих екзекуцій, він описує всі деталі кровожадности, шалу, насильства і холоднокровного душогубства. Він прийшов ще на свіжі сліди їх і блукає по смітнищах поза містом, де замість, як він каже, звичайних в тому місці на Заході подертих матраців та поломаних меблів, бачить такі ж порвані і поторощені людські трупи. Місто вилюднюється, щоб не попасти в концентраки і табори праці, всяку опозицію ліквідують і вона рятується тільки тим, що тікає в ліси та веде звідти партизанку. Але за одного вбитого німця розстрілюють та вбивають десятьох невинних — і це повторяється день-у-день. Потім приходять ті, що величають себе визвольниками і починають те саме.

Ревія жорстокостей у книжці Бляндіна стинає кров у жилах. Але він злагіднює свої описи глибокою повагою й симпатією до вічно переслідуваного українського народу та високою оцінкою його самопосвяти в боротьбі за свободу — колись з царським режимом, потім з обома тоталітаризмами. І він змальовує цілий ряд величних українських людей, які або пережили лихо, або лягли в боротьбі за волю та правду.

Ціла книжка „Часи душогубів" має репортерський характер, але з її сторінок так і б'є пересторога для демократій, щоб діяти, поки не запізно. Сотки погиблих в ній людей — це тільки свідоцтво тій правді, що брунатний, червоний чи який хочете тоталітаризм був, є та буде божевільною брутальністю й жорстокістю найгіршого сорту. І в тому вся вартість тієї прецікавої книжки.

НЕ ЗАЛИШАЙМО НА ПРИЗВОЛЯЩЕ

Все частіше зустрічаємо у нашій пресі статті на тему „залишенці". Різні еміґраційні часописи друкують листи тих, які залишились по той бік океану в Німеччині і Австрії. Листи, які не можна читати без болю серця. Це ж пишуть ті, які ще так недавно були нашими товаришами недолі, з якими ми разом переживали радісні і тяжкі хвилини під однією таборовою „стріхою". Тоді ми були всі в однаковому положенні, а тепер — ми щасливіші: нам пощастило вирватися з тих таборових злиднів, з тісних переповнених кімнат в інший світ. Тепер уже маємо вигідні помешкання, а не одна родина має навіть уже й свій власний дім. Вже ніхто з нас не відчуває голоду, навіть починаємо „вередувати" в їжі.

А як з тими, що залишились в таборах, яким доля не судила поїхати разом з нами?

Вони забуті всіми, голодні і обірвані. Чи ж можуть вони прожити з тієї мізерної допомоги, яку дістають від держави? Хіба ж ми забули, як приходилось жити на той приділ, що діставали з таборового магазину на тиждень і якого вистачало ледве на пару днів. Чи не мріяли ми про те, щоб одержати хоч трішки цукру чи товщу і як заздрили ми тим, хто мав вуйка в Америці, чи іншу рідню та до якого час-від-часу надходив пакунок. А все ж таки наше положення було тоді краще в порівнянні з їхнім теперішнім. Про нас все ж таки не забували і перед нами була надія на краще, надія на близький виїзд і нове життя...

Ми виїхали тисячами за океан, а вони... вони залишились самотні й маленькими горстками туляться між іншими національними групами в таборах залишенців. А вони такі самі українці, як і ми. Вони мріяли і боролись за свій край, боролись за краще завтра усього нашого народу. Вони тоді не думали про себе, про своє власне життя, коли йшли на заслання на тяжкі роботи. Сьогодні вони інваліди, або схилені передчасною старістю, з надією дивляться на Захід і ждуть на допомогу від нас. Вже не раз зверталися з проханням до ЗУАДКомітету і інших допомогових організацій, але чи ж можуть вони багато допомогти, коли не мають підтримки від нас самих? Як нам тяжко тепер витягнути з кишені доляра для якоїсь добродійної цілі і скільки ще між нами таких, які й досі не віддали ЗУАДКомітетові боргу за переїзд?

А чи не могли б ми самі, незалежно від різних організацій, допомогти їм? Кожна наша родина, чи кілька разом, могли б взяти під опіку одну родину залишенців і час-від-часу послати їй хоч маленький пакуночок. Як хто не має серед них знайомих, то дістане адресу в ЗУАДК, або іншій організації. Нас не буде це коштувати багато, а для них це буде велика радість.

Нераз викидаємо навіть і зовсім добрий одяг через те, що нам не подобається чи змінився фасон. Чому не взяти ці речі, додати до них дещо з харчів та послати нашим рідним? Це християнський обов'язок кожного з нас.

Неодин самотній і ще молодий українець, чи українка, заробляє тут добрі гроші і видає не одну десятку на різні дурниці. Такому, чи такій, чейже легко допомогти якійсь старенькій матері, а може там, на рідних землях, хтось допоможе і його рідній матері! Знов дитячі уста не однієї дитини, якій допоможемо, будуть щиро молитися за того, хто не забув за неї на чужині. Хай і нашим дітям засяють радістю оченята, коли поштар завітає в їхню хату, так, як він приходить часто до хат інших національностей з дарами з Америки. Отже не залишаймо на призволяще тих, які так потребують нашої моральної і матеріяльної підтримки.

Інна Пошивайло

НА ТЕМУ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

Найбільший польський щоденник у ЗДА, „Дзєннік Польскі" у Дітройті, Миш., стежить за українським життям, головно ж у зв'язку з акцією Американського Комітету Визволення Народів Росії. За останні три місяці ми бачили у тому польському часописі чималу статтю п. з. „Конгрес Українців в Америці" з вивищенням його у порівнянні з останнім конгресом Американської Польонії в Атлентик Ситі, — статті „Димісія Ізаака Дон Левіна" й „Відхід адм. Кірка" (говорилося там про становище українців, як головну причину невдачі політики тих американських діячів), врешті широко зреферований меморіял „Бльоку поневолених Росією народів" з підкресленням ролі його голови, д-ра Ст. Витвицького, представника УНРади в ЗДА. „Дзєннік Польскі" веде послідовно кампанію проти американської політики, що знаходила свій вислів в акції Лайонса і Дон Левіна, що спіралися в першу чергу на московську еміґрацію та ставились до інших „народів Росії", як до другорядного чинника з декоративним значенням. У власному, польському, політичному таборі „Дзєннік Польскі" стоїть на становищі польського е м і ґ р а ц ійного уряду в Лондоні і його Ради Народової та поборює Міколайчика і його групу, як „чужу аґентуру".

Ото ж у трьох числах „Дзєнніка Польского" з 10-12 вересня ц. р. появилися три статті д-ра Клявдіюша Грабика, члена американської групи Ради Народової і редактора „Справи Польс-кої" в Ню Йорку, п. з. „Ініціятива ред. Кедрина" у зв'язку з статтями цього останнього в „Свободі" на польсько-українські теми. Польський діяч передусім широко реферує статтю І. Кедрина „Польська квадратура кола", спростовуючи, що (за твердженням п. Грабика), існують не три, а два польські еміґраційні осередки, а то лондонський осередок еміґраційного уряду та паризька Політична Рада. Групи Міколайчика п. Грабик не зараховує взагалі до польських політичних центрів, заперечуючи їй будь-який польський громадський мандат, — однак промовчує, що чейже у групі Міколайчика є таки три польські політичні партії, із яких Стронніцтво Людове має чималі впливи серед самої еміґрації (головно у Франції). Щодо Політичної Ради, то п. Грабик твердить, що ендеція не грає там першої скрипки, а дві інші тамошні партії, головно соціялістів, займають виразно позитивне становище до українських визвольних змагань.

Польський автор вбачає у статтях І. Кедрина поважний поступ у польсько-українських взаєминах, як ініціятиву, щоб зліквідувати фронт, що обтяжує і польську і українську політику та внеможливлює встановлення спільного фронту для впорядкування Сходу Европи. Він заперечує, наче би польська еміґрація, зокрема її лондонський осередок, не признавали українського державного Центру, як авторитетного репрезентанта України на еміґрації. Покликується при цьому на зв'язки польських політичних діячів із през. А. Лівицьким, перервані після „демонстрації", що її „несподівано й односторонньо" зробила Українська Національна Рада, проголошуючи неважність варшавської конвенції з 22 квітня 1920 року. П. Кл. Грабик помиляється тут в двох основних точках: 1) варшавський договір був перекреслений не українцями, а найбільш односторонньо і брутально самими поляками в ризькому договорі з 18 березня 1921., що негайно ствердила існуюча тоді Рада Республіки та представник уряду УНР в Ризі, а недавня пригадка цього факту Українською Національною Радою була викликана власне вічним покликування різних польських діячів на той варшавський пакт, наче на все ще актуальний доказ „приязни", що баламутило обидва громадянства і закордонну опінію, і 2) спроби контактів польських діячів з діячами Державного Центру після 1945 року не могли мати успіху тому, що всі ті поляки дбайливо промовчували справу Сх. Галичини-Львова й Волині, як „неіснуючу", власне під кутом бачення тієї анахронічної умови з квітня 1920 року. Тому, коли п. Грабик каже, що „зі смутком треба ствердити, що тодішні заходи, ініційовані польською стороною, не дали ніякого позитивного результату", — то не дали вони якраз тому, що їх вихідною точкою не було шукання такої нової конструктивної концепції, яка включала б розв'язку спору за Галичину-Львів-Волинь.

Кл. Грабик впевняє, що тільки сильна Польща може пригодитися, як союзник, самостійній Україні, а сильною вона не може бути з кордонами на Вузі і з перспективою втрати теперішніх західних кордонів на Одрі-Ніс[illegible] видно, що зовсім неповажним є порівняння значення Львова для України із значенням Вроцлава для Польщі, бо чейже роля тих міст у новітньому відродженні народів польського й українського була різна й інша, так само, як різний був масив народу польського у Вроцлавщині й українського — в Галичині!

Такі полемічні дискусії не наближують, а віддалюють, бо дратують. Цікавіший вже, хоч трохи цинічний, арґумент: „чому поляки мають зрікатися відразу претенсій до кордону над Збручем, коли все ще існує небезпека неподільної Росії і мати таку Росію над Бугом — це ще небезпечніше для Польщі, як мати її над Збручем?" Але ж така арґументація приймає за засновок — ще один поділ Ук-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Вадим Лесич

ДЕКІЛЬКА ДОПОВНЕНЬ І ВИЯСНЕНЬ

(На марґінесі праці проф. Володимира Радзикевича п. з. „Українська література 20-го століття")

(2)

Хоч про Наталю Кобринську знаходимо цілу сторінку (не хочу цим поменшувати її, як великої нашої еманципантки і пробудниці українського жіноцтва в Галичині), але одночасно не бачимо ані слова про Олену Кисілевську, чи про молодших: незвичайно культурну письменницю й есеїстку Дарію Віконську, про поетку Галю Мазуренко („Акварелі"), про письменницю Софію Парфанович, чи про талановиту дебютантку з-перед кількох років М. Цуканову („Бузковий цвіт").

Не можемо знайти дослівно нічого про автора знаменитого, навіяного якоюсь Лондонівською прозорою світлістю, „Цупкого життя" (повісті з життя звірят) — Василя Кархута, чи про автора роману „Три покоління" (нагородженого в 1940-вих роках) — Фотія Мелешка.

Хоч є згадка про деяких молодших прозаїків, як от, напр., про Г. Східного, В. Марську, чи про І. Киріяка, але не має ані слова про доброго оповідача Івана Смолія (автора п'єси „Життя на вазі", 1939, збірка оповідань „Дівчина з Вінниці" 1947 і повісти „Кордони падуть" 1951), про талановитого новеліста Олександра Смотрича (збірка новель „Ночі" і ін.), про Петра Балея („Пан" — оповідання), чи про Евгена Гарана, автора рідкісних у нас сюжетових новель.

Так само поминені у деяких згадках про поодиноких письменників характеристичні власне твори для цих письменників. От навести б хоч декілька таких пропусків для прикладу: Олесь Бабій — повість „Перші стежі", збірка оповідань „Шукаю людини", Юра Шкрумеляка — поезії „Авлева жертва", фантастична повість „Чота крилатих", Василь Бобинський — поема „Смерть Франка", Катря Гриневич — оповідання „Непоборні", Леонід Мосендз — „Волинський рік", роман „Засів", Василь Чапленко — повість „Пиворіз", Богдан Нижанківський — збірка оповідань „Вулиця".

Тепер перейдім від осіб та їх творів — до середовищ і до літературних згуртовань. Хоч у розділі про українську католицьку групу письменників „Логос" у Львові з журналом „Поступ" знаходимо й такі імена, що нічого нам не говорять, як літературні особистості (не будемо їх тут перелічувати), хоч знаходимо деякі дані (доволі скупі, як на це трагічне середовище) про радянофільське згуртування письменників при „Нових Шляхах", — одначе нічого знайти не можемо про націоналістичну групу письменників і поетів у Львові „Листопад" з Володимиром Лопушанським у проводі (автор повісти „У споконвічному вирі") та з такими, як пригадую собі, членами: Богдан Кравців, Павло Марійчин (Жиґмонт Процишин), Роман Ольгович, Евген Ю. Пеленський, Володимир Янів, Анатоль Курдидик і Іван Чернява (Еміль Кіцила). До цієї групи тяготів теж і я, співпрацюючи (в 1929-34 р.р.) у ідейно близьких до неї журналах, як „Літературно-Науковий Вістник", „Дажбог" і „Вогні". Свого журналу „Листопад" не мав.

Так само не знаходимо нічого про львівську радянофільську, але окрему від „Нових Шляхів", групу „Горнило" і її журнал „Вікна", що його редаґував Василь Бобинський. До цієї групи входили ще м. ін. письменник Степан Тудор, відомий експериментатор в прозі, автор „Молишного божевілля" і ін. оповідань, живий і талановитий Сильвестер Калинчук (з Волині) та вдумливий оповідач Петро Козланюк. Хоч їхні писання іноді йшли в розрі з генеральною українською національною лінією (напр., пашквільна розповідь „День отця Сойки"), проте їхніх імен, пов'язаних одним, літературним все ж таки, середовищем та однією трагічною, хоч не апробованою нами і навіть цілком противною нам, течією, — в історії української літератури — як своєрідного літературного явища — поминути цілковитою мовчанкою не можна.

Згадка про групу, а радше середовище журналу „МИ" при В-ві „Варяг" у Варшаві дещо прикорочена (особливо у порівнянні з празьким середовищем) і не подає точних даних. Середовище „Ми" діяло, що правда, як продовження групи „Танк", але із деяким поширенням свого змісту та доповнене кількома новими авторами, сецесіоністами з „Літер.-Наук. Вістника" чи пізнішого „Вістника" д-р Дм. Донцова та деякими письменниками празькими і львівськими, особливо з оточення ліберальної „Назустрічі". До цього середовища входили в першу чергу редактори квартальника „Ми" — письменник Андрій Крижанівський (автор повістей „Історія одного вагону", „Сонце в пісках", „Очі в труні" і кількох інших, стильово — „хвильовістичних" оповідань) та Іван Дубицький, критик і перекладач з еспанської літератури. Про них обох не згадує праця проф. Радзикевича ані словом. Далі, окрім згаданих у праці — поетки Наталі Лівицької-Холодної, Івана Черняви (до речі, автора, не лиш повісти „Люди з чорним піднебінням", а й фантастичної повісти „На сході — ми", збірки віршів „Ступіні" та збірки сатир „Портрети без етикети"), і крім мене, постійними співробітниками „Ми" (отже й учасниками середовища) були — автор книжки оповідань „З японського дому" Степан Левинський (чи не єдиний український перекладчик з японської літератури) і талановитий поліщук — передвчасно згаслий (1944) Борис Ольхівський (пізніший головний редактор „Ми", переміненого на двохмісячник), врешті у „Ми" співробітничали і Святослав Гординський, і Юрій Косач, і Богдан І. Антонич, а з старших Богдан Лепкий і Мих. Рудницький і ставив свої перші літературні кроки Остап Тарнавський.

Щодо мене, то проф. В. Радзикевич повторив помилку І. Коровицького з недавно виданої „Енциклопедії Українознавства" (гл. стор. 792 і 795, том 2), роздвоюючи мене як автора та приписуючи мені авторство ненаписаної мною (і ніким, здається, з українських поетів) збірки поезій „Дажбог". Бажаю це непорозуміння вияснити. Від 1940-вих років виступаю в моїх літературних писаннях — виключно як Вадим Лесич. Колись у 1930-тих роках друкувався я також під літературними прізвищами Ярослав Дригинич і Ярослав Ярий. У цих роках появились три мої збірки віршів: „Сонцеблиски" (1930), „Відчиняю вікно" (1932) і „Різьблю віддаль" (1935). Назву неіснуючої збірки „Дажбог" переплутали, очевидно, обидва ВШановні Автори заміток з журналом цієї ж назви, який появлявся в 30-тих роках у Львові під редаґуванням д-р Є. Ю. Пеленського, і якого я був співробітником. Накладом цього ж в-ва „Дажбог" була видана власне моя збірка „Відчиняю вікно".

Зовсім поминена у праці проф. В. Радзикевича — творчість авторів, які пишуть для дітей і молоді, ділянка т. зв. дитячої літератури. А є в нас чимало відомих імен, з великим Іваном Франком на чолі, що працювали й працюють неструджено у цій царині творчости. Згадати хоча б — сеньйора Юрія Сірого-Тищенка, Наталю Забілу, Юру Шкрумеляка, Марійку Підгірянку, Романа Завадовича, Антона Лотоцького (Яр. Вільшенко), Авеніра Коломийця, Івана Багряного („Казка про лелек та Павлика-Мандрівника") і врешті власне Автора „Україн. літератури 20-го століття" — Володимира Радзикевича. І може така згадка побудила б цих наших авторів до живішої праці на цьому полі, що в нас вважається за таке занедбане і недосконале. А це — є теж питання, але окреме, і поза нашою темою сьогодні.

Так само ділянка літературної критики у праці „Українська література 20-го століття" поскупилос пригадати нам про таких есеїстів як Микола Шлемкевич (М. Іванейко), Юрій Косач, чи Лука Луців та про таких критиків на еміґрації як Борис Подоляк, Іван Коровицький, Василь Чапленко чи Петро Голубенко.

Вкінці треба відмітити дві дрібні, але особливо прикрі помилки у праці: заголовок єдиної книжки поезії знаменитого співця „п'ятірного грона" Михайла Драй-Хмари є „Проростень", а не „Пристень", як подано (мабуть коректорський недогляд) у тексті праці, а видана 1930 р. чи не найкраща збірка поезій Олеся Бабія має назву „Перехрестя", а не „Пересердя", як читаємо про це в „Українській літературі 20-го століття".

(Кінець)

Д-р Володимир Галан,
б. командант 2. батерії 10. артилерійного полку УГА.

З БОЇВ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬК

(Відступ армій з-під Києва у вересні 1919 року).

(3)

Ніконівка — Гальчин — Журбіниці.

22. вересня наші частини рушили із Солотвини через Семаки, Гальчин до Ріжкова, і частини 10. бригади й 10. артилерійського полку зайняли позиції на лінії Ніконівка — Журбін — Гальчин — Катеринівка — Швейківка. 23. вересня командант полку Кирило Карась відослав дві батерії, а саме: Третю під командою четаря Козака і Четверту під командою поручника Белешти до Іванковець біля Бердичева в запас, а в бойовій лінії залишились Перша батерія четаря Лівинського і Друга під моєю командою.

Наша батерія примістилась у дворі Рея за Ріжківцями в садку. Почалась нова позиційна війна. Видавалось, що большевики припинили свій наступ. Гармаші трохи відпочили і — як звичайно молоде життя шукає нових вражінь. Одного вечора після полкових і бригадних наказів чути було нову пісню, в якій повторялись слова: Галич, галичани, галицький. Цю пісню записав рахунковий старший десятник Іван Рогатинський, який зберіг її разом із своїм щоденником. Ось і вона:

Зажурились галичани, де
   їм проживати,
розсердився лях проклятий,
   виганяє з хати. Гей, гей!
Зажурились галичани,
   йдучи по Збруч-мості,
вже не вернемось у край
   свій, бо там ляхи в гостях.
   Гей, гей!
Та годі Вам, галичани,
   журитись — тужити,
запрягайте свої коні, йдіть
   за Дніпро жити, Гей, гей!
Ідуть, ідуть галичани, за
   Збруч-річку стали,
подивились ще на захід і
   слізьми залялись.
   Гей, гей!
Ідуть, ідуть галичани назад
   не вернуться,
як поглянуть на край рідний, самі сльози ллються.
   Гей, Гей!
Пойшли галичани в Україну жити,
будуть довго галичани за
   домом тужити. Гей, гей!

Автором цієї перелицьованої пісні мав бути вістун Пінкевич.

8. вересня я поїхав на перегляд нашого обозу до Ріжковець. Вертаючись вечором, я почув, що і мене захопив ворог усіх жовнірів, по якій би вони стороні не стояли, — тиф. При батерії я пролежав до часу зміни з батеріями зі запілля, а тоді перевезли мене до Іванкова і примістили у гарній селянській хаті. Господарі прийняли мене дуже ввічливо і тому я хотів віддячитись їм чимось. Я казав подати правдивої „Николаївської", яку возив із собою, як „медицину". Мій чура — колишній австрійський улан вістун Кравець подав пляшчину. Мусів і я випити з господарами чарку та й закусити огірком з медом. Після того мене „зломило" і я залишився в ліжку. Я пройшов усю процедуру тифу і щойно 9. жовтня „прийшов до себе". Тоді посадили мене на підводу і поїхали зі мною вже на новий фронт на південь проти Денікіна.

Тиф у Галицькій Армії.

Плямистий тиф почався у нас ще у час походу на Київ у селі Криве на Київщині. Спершу у серпні захворіло 14 гармашів, у вересні 22. а в жовтні 24. цебто продовж 3-х місяців хворіла на тиф майже половина боєвого стану батерії. Гірше було в піхотних частинах. До кінця грудня 1919 р. 75 відсотків стану галицької армії — це були „тифозники", що хворіли, чи щойно вибрались із хвороби. Хворі лежали по шпиталях, а то й на возах. Коли одного разу прийшов наказ, щоб один з наших куренів обсадив бойову лінію величиною 6 кілометрів, то на це завдання курінь міг дати лише 5 бойовиків. Решта — це були хворі. Жахливий був стан шпиталів. Шпитальна служба теж хворіла, лікарі вимерли, а хворі не мали не то ліжка, але чистої соломи на долівці для постелі.

Зимою 1920 р. знайшли ми на стації Голяндри два вагони замерзлих „тифозників".

Служби здоров'я не було. Службу лікаря у нашому полку повнив студент другого, чи третього року медицини, хорунжий Корнава. Головним лікарем бригади був д-р Гамерський. Але коли вони обидва теж захворіли, тоді кожний старшина, чи підстаршина мусів опікуватись хворими гармашами, міряти горячку, давати селянам вказівки, як лікувати хворих і таке інше. Словом старшини мали не лише бойові завдання, але й мусіли повнити службу санітарів. Мене на приклад вістун Кравець лікував так, що — коли підходила гарячка — давав аспірину аж до повної втрати притомности, а після цього, щоб влегшити горячку, клав зимні оклади.

Коли я переказав про цю процедуру лікареві, який саме переїздом був до другої частини, він усміхнувся і заявив:

„Якщо Вас з того лікування ще шляк не трафив, то напевно все буде в порядку".

Мене хворого просто розлютив „г і с т о р и к" нашого полку хорунжий Апостол. Він постійно причіпався, щоб зібрати відомості про організацію нашої батерії під Львовом. Колись у бойовому поході, я йому сказав: Підождіть, будемо колись на відпочинку в запіллі, то й розкажу.

Він таки знайшов мене, правда не в запільному відпочинку, але в хворобі, та все ж свойого діпняв. Хотів би я зустріти колись цього нашого полкового історика як теж і ту селянку, що мов мама, доглядала мене, не зважаючи на те, що й сама могла набратись хвороби.

(Закінчення).

УМОВИ ПРАЦІ В КАНАДІ ТА В „РОБІТНИЧІЙ" КРАЇНІ

Декілька тижнів тому поверх мільйона робітників — членів канадійських професійних спілок святкували День Праці, що згідно з устійненою традицією припадає на перший понеділок місяця вересня. Того дня робітництво робить підсумки своїх досягнень за минулі роки, а ціла канадійська нація віддає пошану працюючим.

Під час коли в Канаді того дня тисячі й тисячі канадійських робітників маршували вулицями міст і містечок, а тисячні маси канадійських громадян, маючи вільний день від праці, приглядалися цій параді, то в Совєтському Союзі, де режим переконує робітників про свою всесильність, кільнадцять мільйонів робітників-невільників були змушені продовжувати свою каторгу під невтомним оком збройної варти.

Про тих невільників совєтського режиму говориться у 69 сторінковій „Білій Книзі", що її видало міністерство закордонних справ США. В тому звіті, що є справжнім обвинуваченням Росії в підготовці до війни, коштом рабської праці мільйонів невільників, говориться вичерпно про совєто-російську робітничу політику. Один із комітетів Об'єднаних Націй, який спеціяльно займається проблемою невільничої праці в світі, матиме можливість простудіювати цю „Білу Книгу", бо американська делегація предложить її членам того комітету на черговій сесії в Женеві (Швайцарія) 14 жовтня ц. р. Президент Труман у розмові з представниками преси висловився, що на основі документарних даних „Білої Книги" про невільничі табори праці в СССР можна не тільки пізнати „що це значить жити під владою теперішніх совєтських можновладців", але й теж зрозуміти „розміри тієї практики в російській сфері впливу, як і її економічне й політичне значення".

Згідно з матеріялами того звіту в СССР на цю пору є 8 до 10 з половиною мільйонів каторжан у примусових таборах праці, не враховуючи мільйонів таких же робітників у чисельних таборах сателітних держав. Туди запроторює совєтська поліція не лише звичайних злочинців, але перш за все політично запідозрених громадян, „соціяльно небезпечних" людей, а навіть дітей, яких єдиним злочином є те, що вони втратили своїх батьків. В більшості випадків ув'язнень доконується для того, щоб „покарати неблагонадійні елементи" або й „ліквідувати" їх після того як вони деякий час попрацюють для „країни трудящих". Бувають однак і часті випадки, що совєтська поліція ув'язнює людей тільки тому, що треба виконати плян доповнення числа робітників у невільничих таборах.

Звичайні злочинці становлять насправді тільки невеличкий відсоток серед совєтських каторжан і ще й отримують кращу роботу, а навіть право „верховодити над іншими в'язнями й знущатися над ними". Політичні в'язні зараховуються до найгірш трактованої групи в'язнів.

В тексті „Білої Книги" є чимало свідчень утікачів із совєтських невільничих таборів. Згідно з розповідями тих утікачів „арештованих звичайно перевозять у неопалених вагонах без уваги на зимову пору, тому й не дивно, що серед в'язнів у цих таборах кружляли оповідання про те, як то матері під час такої їзди на заслання „викидали із поїздів замерзлі тіла своїх дітей", бо не могло бути й мови про інакше похоронення: всі вагони були замкнені й нікому не вільно було виходити.

Дальше докладно говориться про умови життя й праці в таких таборах. Побої в'язнів належать до денного порядку, а за найменший вияв „спротиву" табарова варта змушує даного в'язня роздягатися і стояти на дворі в найбільш люті морози. Це тільки один із способів совєтського знущання над людьми. „Харчі в'язнів, — говориться в тому звіті, — є далеко гірші від страв, що ними кормлять сторожевих собак; а вже ніяк не можна їх порівнювати з поживою спеціяльних поліційних собак". Яке є прохарчування в'язнів у „робітничій країні" — СССР, видно із такого факту: деякі в'язні „ловили щурів і пекли чи смажили на вогні в таборах печах" і в той спосіб рятувалися від голодової смерти.

„Канадійська Сцена"

НА ТЕМУ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

(Закінчення зі стор. 2.)

раїни поміж Польщею і Росією, як було в Андрусові і в Ризі, і забуває така аргументація, що якраз згода з Росією коштом України — це загибіль для Польщі, без уваги на пересунений кордон на сто-кількадесять кілометрів на схід . . .

Есенціональне і найбільш вартісне в статтях Кл. Грабика є його закінчення:

„. . . Здається, що слово „компроміс", що паде від ред. Кедрина, є сказане у правильній справі. Існують проблеми, що — погоджуючи польсько-українські суперечки на цьому відтинку — зупиняться саме на точці, де потрібний компроміс з увагою до прав одної і другої сторони. Коли і в цій проблемі ред. Кедрин піднявся ролі речника доброї думки, то треба її щиро привітати. Її точне обміркування мусіло б стати предметом дискусії і вирішень тих чинників, які мають право промовляти в імені обох народів і добре ними зрозумілих взаємних інтересів".

Це становище правильне: Тільки найбільш компетентні польські й українські чинники мають право рішати в таких преважних для народу справах. Це справи трудні і важкі, але саме тому вирішити їх можуть тільки установи, що втішаються в обох громадянствах найбільшим авторитетом і мають обов'язок розв'язувати в с і проблеми визвольницької політики.

ВИСТУП РОМИ ПРИЙМИ В НЮ ЙОРКУ

Перед від'їздом на турнє до Південної Америки, наша танечниця Рома Прийма виступить з широкою програмою ще тепер перед нюйорським громадянством. Програму доповнюють рецитації артистки Ліди Крушельницької. Дострій до танків і рецитацій та фортепіянове сольо — пані Іванна Приймова. Більшість танків Роми Прийми буде виконана вперше. Оригінальні костюми до танків проєктували малярі. Також п-ні Ліда Крушельницька виступає у різних костюмах, відповідно до характеру рецитованих текстів.

Цю оригінальну імпрезу влаштовує Літературно-Мистецький клюб у Ню Йорку, однак з уваги на потрібну велику естраду і сценічне світло — імпреза відбудеться в одній із кращих амфітеатральних заль Ню Йорку, в залі Фешен Інституту при 24-тій вулиці між 7 і 8 Евнями.

Імпреза відбудеться в неділю 5-го жовтня ц. р. о годині 3.30 пополудні.

Тому, що на 6-ту годину вечір залю треба звільнити, початок точно у зазначеній вгорі порі.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

Передз'їздовий ентузіязм демонструє совєтська преса з нагоди заповіданого з'їзду комуністичної партії. Подаємо кілька взірців цього „ентузіязму". Якийсь Кузьма Журба в „Рад. Укр." 28 серпня в вірші під наголовком „Нова п'ятирічка": „Встає над землею величним палацом нова п'ятирічка у плянах ЦеКа, палає зорею і кличе до праці комбайнера, вченого і гірника..."

Журба з „ентузіязмом". віршальника правильно вибрав з усіх питань з'їзду тему п'ятирічки, бо це річ, яка кожну людину там тягне на московську „дибу" (пристосовання для висотування жил з живої людини і ломання кісток в льохах старого московського НКВД часів Ів. Кривого, Петра Ката)... про поетичний запал" цитованої „поезії" нехай судить наш читач.

В другому місці цієї газети подається „ентузіястична" розмова кореспондента „Рад.У." з бульдозеристом (робітник при землемірній машині) з Каховки, Володимиром Шимковичем, в кіно. Цьому робітникові „Рад. Укр." вкладає в уста таку філіпіку „ентузіязму" „— Читали? — схвильовано спитав він. — Дух захоплює, коли подумаєш, які діла вершить наш народ під керівництвом партії! І нас торкнулося. Сказано: розгорнути будівництво Сталінградської і Каховської електростанцій".

Всі того роду декларації незмінно закінчуються „соціялістичними зобов'язаннями" виконати й перевиконати, дві, три, п'ять норм.

Головні зміни статуту ВКП (б), як це подається в тезах доповіді Хрущова, який буде доповідати на з'їзді, „про обов'язки" членів партії виходять з того, що „є немало членів партії, які формально ставляться до переведення в життя партійних рішень. Це велике зло... інше зло, яке має місце в нашій партії, полягає в тому, що частина комуністів неправильно вважає, нібито у нас в партії є дві дисципліни — одна для рядових членів, інша для керівників... Це зло треба також викорчувати, бо воно підриває партійну і державну дисципліну... великим злом є факти приховування правди від партії, неправдивої і нечесної поведінки щодо партії, які набули поширення серед частини комуністів. Ясно, що партія не може терпіти у своїх рядах обманців, бо такі люди підривають довір'я до партії, морально розкладають ряди партії..." В доповіді заповідається статутове оформлення боротьби з цими явищами і цілий розділ про членів скерований до підвищення внутрішньої дисципліни. Треба сподіватись, що після з'їзду буде велика чистка „старих кадрів" аби часово льокалізувати безперервний процес гниття в партії.

Делеґація англійської професійної спілки вчителів в Києві, подає „Рад. Укр". 28 серпня, прибула сюди на чолі з професором Морісом Люїсом та відвідала і „ознайомилась з історичними і революційними пам'ятками, визначними місцями Києва...".

Треба сподіватись, що в В. Британію ця делеґація привезе старі „московські пісні".

Совєтські машини для східної Німеччини. „Рад. Укр." з 26 серпня подає, що „з совєтського союзу в Німецьку демократичну республіку прибула нова партія сільсько-господарських машин, в тому числі 150 картоплекопачів, перші 50 бурякових комбайнів, а також гусеничні тягачі до цих комбайнів".

Як бачимо, московська „культура" осягнула таких успіхів, що постачає східним німцям сільсько-господарські машини, яких нібито бракує, чи їх не вміють виробляти німці.

ЗАКЛИК

У. К. К.

У СПРАВІ ВІДЗНАЧЕННЯ ЛИСТОПАДОВИХ РОКОВИН

Щорічне, традиційне вже вшановування Листопадових Роковин, роковин віднови Державности Західних Українських Земель, буде відзначене також і в цьому році окремими врочистими імпрезами у всіх місцевостях на терені Злучених Держав, де громадське життя української спільноти має організовані форми зовнішнього вияву.

Вага цього координованого спільного всім українцям, вияву пошани до Події 1. Листопада 1918 року у Львові, а згодом і на всій Українській Західній Землі, в тому, що цим документуємо соборництво думки всіх українців з усіх Українських Земель тут.

Як документоване було це соборництво думки 34 роки чином там, коли сини Галицької Землі, рам'я об рам'я з своїми братами з-над Дніпра, боролися за Українську Державність у Києві, а згодом на всій Українській Східній Землі.

Цим самим вшановуванням Листопадових Роковин підкреслюємо нерозривну єдність Львова й Західних Українських Земель із Києвом і Східними Українськими Землями.

Пригадуючи Вам, Громадяни, проголошений у минулому році Комунікат Українського Конґресового Комітету Америки в справі Листопадових Свят, кличемо Філії й Відділи Конґресового Комітету та Об'єднані Комітети Українських Організацій на місцях порозумітися й узгіднити спільне, влаштовуване всіма організаціями, святкування Роковин 1. Листопада 1918 року.

Хай це наше спільне, єдине святкування стане маніфестацією нашого спільного, єдиного прагнення: Соборности Всіх Українських Земель!

Український Конґресовий Комітет Америки.

Ню Йорк, у вересні 1952.

ВІДГУКИ ДНЯ

„ТАЙНА ТАНЦЮ"

Мав я свого часу доброго знайомого, доброго товариша зброї, що був рівночасно і добрим поетом. Василь Бобинський називався. Поїхав був раз хлопець на галицьке Поділля і там закохався, а закохавшись написав ніжну і цінну збірку віршів „Тайна Танцю". Все в цій збірці танцює — і хмари, і зорі, і ліс, і пшениці, і пташки, а серце поета то такого гопака тне, аж іскри з віршів скачуть.

Диводи нема, а що вірші добрі, то й Богу дякувати.

Поїхав потім Василь Бобинський на Совєтію і мов у воду канув.

Призабувся поет, призабулася його збірка, добра збірка, може — прости мені Господи, як помиляюся — краща за деякі новіші деяких новіших.

Але мені часто пригадується і поет, і його збірка.

Особливо, коли дивлюся на танець.

Є в танці якась таємниця, що її легко помітити, але тяжко збагнути. Танець подібний до вірша: мусить у ньому бути і ритм, і рима, але як нема поезії, то він небагато варт.

Пригадую собі з молодих своїх років . . .

Актор Леонтович учив нас, гімназійних учнів, коломийки. Ходили на курс мої товариші, ходив і я. Кортіло попisaтися на празниках, ім'янинах, чи інших вечерницях. Вивчився був я т. зв. „кроків" — щось із пів копи, і потім — як казали — навіть добре танцював . . . вальса.

Нічого не вдієш — тайна танцю! . .

Коли дивився я на Авраменкового „Чумака", чи на креації Валентини Переяславець, то приходив мені на думку вірш, у якому є не тільки ритм і рим, але й поезія.

Те саме, коли дивлюся на танець Роми Прийми.

Ох! Як легко мені про неї писати!

Ніхто не може мене підозрівати, що мій фейлетон викликаний тим, чим була викликана збірка Бобинського, ні тим, чим люди звикли, себто грішми.

Щодо першого,— різниця віку навіть на американську мірку завелика, щодо другого, — Рома щойно їде до Бразилії . . .

Отже — Рома.

„Русалка", „В і д ь м а", „Плач України", „Верховина", „Мамона". Всюди Рома і всюди інакша.

Тихий, місячний вечір. Зі срібного свічада річки випливає русалка. Виходить на беріг, розправляє коси і починає танок. Спиняється, надслухує . . . Чує кроки . . . Козак! . . Русалка заманює його до себе і залоскочує . . .

Хата. Щільно, на глухо замкнена. А в тій хаті відбувається містерія чарів. Відьма варить зілля. Накликає нечисту силу, радіє з успіху, тішиться наслідками чар-зілля. Демонічними скоками закінчує містерію і — як нешкідлива, сумирна жінка виходить з хати.

Україна . . . Як та чайка при битій дорозі. На протязі історії все кров і сльози, а тільки десь-не-десь сонце й усміх. І дикі кочовики, і заздрі сусіди, а вона таки вдержалась. І вдержиться! Останні акорди: голова догори, завзяття на обличчі, віра в серці . . .

„Верховино, світку ти наш" . . . Вільність гір, веселість душі. А з тим разом і смутки будня і радощі святкових хвилин. Гей, що ми там Поділля край, нам полонина Поділля! . .

А про „Мамону" писати тяжко. Кожний з нас і нарікає на неї, і поклоняється їй. Хто хоче знати її докладніше — нехай піде і подивиться! . .

Ви, Панно Ромо, не іґноруйте тієї грізної пані, але й не задивляйтеся на неї. Бо в першу чергу перед Вами — Тайна Танцю!

Галактіон Чіпка

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

З побуту інж. О. Бойдуника

Використовуючи свій побут у Филаделфії, зв'язаний з доповіддю про Сучасний стан українських визвольних змагань, заступник Голови УН Ради ічлен ПУН інж. О. Бойдуник відбув ряд візит і зустрічей, а саме:

1) Дня 10. вересня зложив візиту Митрополитові УАПЦ Високопреосвяченішому Йоанові Теодоровичеві. В часі тієї візити порушено і обговорено низку церковно-релігійних і громадсько-політичних справ і питань, виходячи зі заложень, що ті справи взаємно пов'язані, бо Церква щоб виконувати свої духово-релігійні місії та мати вплив на духово-культурне і морально-етичне життя народу, мусить держати тісний зв'язок з тим життям, і навпаки, громадсько-політичне життя народу, щоб не зійти на манівці, мусить опиратися на християнській етиці і моралі, на сторожі яких стоїть Церква.

2) Зголошена візита у єпископа греко-катилицької Церкви Високопреосвященого Константина Богачевського не відбулася.

3) Того ж дня відбулась візита в Редакції „Америка", де в дружній атмосфері порушено і насвітлено цілий ряд засадничих і поточних питань і справ світсько-політичного і релігійно-церковного життя.

4) Того ж дня відбулась візита в Союзі Українок, доповнена візитою дня 15 вересня. Гостя привітала Голова СУА, і заступниця Голови СФУЖО п-ні О. Лотоцька. В часі обидвох візит порушено і обговорено ряд питань і справ організацій українського жіноцтва взагалі, а на теренах ЗДА зокрема, включно зі світовою організацією СФУЖО.

5) Дня 11 вересня відбулась візита в товаристві „Провидіння", де Гостя привітав голова організації о. Білинський, а з черги Гість поінформував приявних членів Проводу „Провидіння", про сучасний стан українських визвольних змагань.

6) Вечером того ж дня інж. О. Бойдуник, уділив інтерв'ю англомовній ґазеті „Ди Филаделфія Інкваєр", яке було в скороченні поміщене дня 12 вересня, в тій же ґазеті.

7) Дня 12 вересня відбулась візита в ЗУАДК-у, де Гостя привітав Директор ЗУАДКомітету п. д-р В. Ґалан, інформуючи про дотеперішню працю Комітету, та завдання і пляни на майбутнє, зв'язані з допомогою і переселенням україн. скитальців.

8) Того ж дня відбулись відвідини у філії УКК і українських Комбатантів. Гостя привітав урядуючий Голова Ділії УКК п. Р. Карбівник, і Голова Комбатантів п. І. Поритко, та інші члени укр. Комбатантів, а між ними пп. д-р В. Галан, б. майор ам. армії п. М. Дармограй і члени як пп. Федусь, М. Дубас, д-р Годованець і інші. В товарисько - вояцькій атмосфері пройшла гутірка на вояцькі і суспільні теми.

9) Дня 14 вересня, інж. О. Бойдуник відвідав Голову Відділу ОДВУ у Филаделфії інж. І. Харамбуру в його приватному мешканні.

10) Того ж дня відбулась доповідь інж. О. Бойдуника для українського громадянства Филаделфії і околиці, в якій взяло участь біля 700 людей, про що вже були окремі звідомлення в пресі. По доповіді відбулось прийняття-бенкет, в якому взяли участь представники різних українських громадських і політичних організацій, та священики УАПЦ. В часі прийняття виголошено ряд привітань і промов, підчеркуючи велике значення консолідації в УН Раді, та вклад в цю консолідацію ОУН-ПУН під проводом плк. А. Мельника. Зворушливими слоовами із сльозами в очах один з учасників старий член ОДВУ п. Ворончак, згадав і тих членів ПУН, які трагічно згинули, а саме Сеника-Грибівського, полк. Р. Сушка, Я. Барановського, М. Сціборського і інших, що з деякими з них особисто зустрічався в часі їхнього побуту в ЗДА, візвав до вшанування їхньої пам'яті повстанням з місць.

11) Дня 21 вересня відбулась зустріч інж. О. Бойдуника з членством ОДВУ, УЗХ, Молоді ОДВУ і „Зарева".

Шад.

Листування Редакції

ВШ. І. Г-ич, Ню Гейвен, Кон. — В листі до Редакції Ви пишете: „Дня 12. IX. ч. 214 помістили Ви звіт із надзвичайних загальних зборів відділу У. К. К. А. Ню Гейвен, пересланий нами письмом з 5. IX. 1952. На велике наше здивування через зміни Редакції — зглядно через випуск найсуттєвішої частини — звіт Ваш не відповідав станові дійсности. Не входимо в містерії причин, лише просимо на будуче — нами підписані письма — коли не підходять — не поміщувати, а не фальшувати довільно зміст!"

У Вашому дописі, що його кожний може перевірити з згаданому Вами числі „Свободи", було точно 35 рядків машинового письма. З того пропущено нами 8 рядків, в яких Ви пишете (в другому розділі після слів „...до осягнення спільної мети"):

„З прикрістю звернемо увагу на факт, що в привітах не знайшла для себе місця Укр. Греко - Католицька Церква, мимо того, що до найчільніших завдань УККА начеркнено те, що всі організації, що брали участь в 5-тому Конґресі, є по більшій части рівночасно членами Укр. Гр.-Католицької Церкви, так, що відсутність її репрезентантів можна інтерпретувати лишень як відокремлене явище".

Ці Ваші завваги Редакція пропустила, бо вони відносяться не до зборів Вашого відділу, тільки є коментарем до П'ятого Конґресу, отже в дописі про Ваші збори не на місці і недоречі. У Вашій оцінці цей коментар був „найсуттєвішою частиною" звіту із Ваших зборів, а його пропущення, як недоречного, Ви вважаєте „фальшуванням".

Крім того, Ви вважаєте, що це було „сфальшоване" „підписане" Вами письмо. Відколи підпис „Учасник" є підписом? Не зважаючи на наші постійні пригадки, що всі критичні завваги на будь-чию адресу ми можемо друкувати тільки під повним підписом автора, у Вашому письмі цього не дотримано.

Подібних анонімових моралізаторів і критиків у нас є далеко більше. Але досі, крім турбот для Редакції, вони не принесли жадної користи. Критика добра і потрібна, але тільки тоді, коли вона є на місці, коли вона є об'єктивна й справедлива та коли той, хто критикує, має відвагу підписатися своїм повним іменем і прізвищем.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що зміняють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

Посмертна Згадка

ПАВЛО ГАНИШ, член 94-го Відділу УНСоюзу ім. М. Шашкевича в Гемтремк, Мішіґен помер 24 серпня 1952 р., на 58-му році життя. Родився він дня 15. січня 1895 року в селі Кейданові, повіт Бучач, Україна. До УНСоюзу вступив 1929 року. Полишив прибиту горем жінку Анну, синів Осипа і Євгена, ветеранів II. світової війни. Похорон відбувся дня 30-го серпня до Греко-Католицької Церкви НЗПДМ при участі Родини, членів УНС і громадянства, а відтак на кладовище „Мт. Олівет Семетери". По похороні зібралися Рідня і приятелі Покійного на тризну. За ініціятивою п. В. Чорного з Балтімор, Мд., що прибув на похорон, присутні зложили на українські народні цілі $30.00, які в цілості переслано до диспозиції УККА в Ню Йорку. — В. Н. П.

Є. Зубальський, рек. секр.

ІВАН СЛОБОДЯН

з села Заздрість коло Теребовлі, бувший член У.Г.А., кооператор — розстріляний в Струсові німцями в часі масового розстрілу населення 3. січня (неділя) 1944 року — просив повідомити про це свої сестри в Америці.
Блищі інформації може подати:
O. BONDARSKYJ, 48, St. Mark's Road, London, W. 10.
Great Britain.
Інші часописи проситься передрукувати.

ТАРЗАН, ч. 2929. Наказ узяти в полон.

„Не маємо виглядів!", шептав Вест. „Вони переважають нас (у відношенні) 20 до 1 і вони взяла нас у два вогні!"

„Ми зробимо найкраще, що можна", сказав їм Тарзан, „доки вони нас не зловлять. Ось вони надходять!"

„Бери їх, М'Люнго!", кричала Мераля. „Як можеш живими, а як чинитимуть опір — мертвими!"